

skulpture i dve velike freske, organizujemo veliki naučno-istorijski simpozijum, otvaramo izložbu privrednih dostignuća grada itd.

Â Â Â Â Â Â Â

U nizu takvih i sličnih poduhvata građani Kruševca odlučuju da osnivaču grada, Srpskome knezu Lazaru za postavljeni kamen temeljac, za ime grada, za pesmu o njemu i za uzdahnutu mu dušu, odaju posebnu počast, podizanjem spomenika u Lazarevom gradu.

Â Â Â Â Â Â Â Â

Danas kada u slobodnoj zemlji i socijalističkoj epohi govorimo o knezu Lazaru i neimarskoj tradiciji naše istorije, naše misli nisu okrenute onom knezu koji je svojom pogibijom na Kosovu Polju postao oličenje svesne žrtve, - "blagočastija nepokolebami stub", "blagorazumlja pučina i mudrosti dubina", "ognjeni un i stranim zaštitnik", kako je njegov sin i naslednik Stefan Lazarević u trenucima svojih pobeda, zapisao na stubu na mestu bojišta.

Â Â Â Â Â Â Â

Slavom i mučeništvom ovenčani Lazar, bio je potreban ugroženim naslednicima u borbi da se održi njegova loza i nastavi njegova politika. Takvog ga je i narod u predanju prihvatio da bi potomstvu u vremenu bezizlaznog stradanja, iz daljine proslavio svetleo kao "vinova Danica".

Â Â Â Â Â Â Â

O Lazaru koji posle Maričke bitke postaje svestan ogromnog značaja svoje uloge u političkom i kulturnom životu srpskog naroda, izgradnja Kruševca je i trenutak Lazareve svesnosti i obaveze; o Lazaru koji je upročao u nemanjištu tradiciju, uskladio sa njom svu svoju političku delatnost; o surovom vlastodršcu Lazaru koji je satirao svoje protivnike da bi utro put jedinstvu srpskih zemalja; o čoveku koji je svoje kćeri udao za okolne gospodare i tako jačao moć i bezbednost; o Lazaru koji nije menjao skromnu titulu kneza, a uzeo buktinju državne vlasti u svoje ruke; o knezu samodršcu srpskih zemalja koji ni u jednom trenutku nije kralju Tvrtku I osporio titulu kralja Srbije; o knezu Lazaru koji je postao mit srpske oslobodilačke misli i težio za nacionalnom samostalnošću, govoriće se na jesen na impozantnom naučnom skupu. Naš misli danas okrenute su prema onom knezu Lazaru čije se sedište silom istorijske nužde sedamdesetih godina XIV veka našlo u ovom delu Pomoravlja, ranije zanemarenom, a zahvaljujući njegovom delu pretvorenom u predeo po kome se uz nova sela, plodna polja i pašnja puna živog blaga, rascvetala izuzetna kulturna i neimarska delatnost; prema onom knuzu Lazaru koji na ovom području otvoriširoj vrata učenicima ljudima i ojačanim beguncima iz okolnih zemalja, prema čoveku i knezu koji je bio veliki borac protiv neslobode; okrenute su prema knezu Lazaru graditelju i branitelju gradova, zdanja, mira i slobode.

Od ogromnog je istorijskog značaja Lazareva graditeljska delatnost. U njegovo vreme, u Pomoravlju naše itav niz tvrđava - gradova: Kruševac, Stalaš, Sveti Roman, Bovan, Brvenik na Ibru, Borač kod Kniža, Županovac kod Kragujevca, Koprijan kod Niša, a itav niz znamenitih crkvenih zdanja: Lazarica, Ravanica, Gornjak i Sveti Arhanđeli u Mojsinju. Velika ostvarenja, kao crkva utvrđenog manastira Ravanice iz 1381. godine, a naročito dvorska crkva u Lazarevom gradu Kruševcu, tzv. Lazarica iz oko 1375. godine, predstavljaju uvod u poslednju veliku epohu srpske srednjovekovne umetnosti, trajan umetnički uzlet, koji je presudno uticao na itavo neimarstvo naše, čak do XIX veka. Ti građevinski oblici, sagledani i stvoreni u Lazarevom Pomoravlju, predstavljaju i jedan uzbudljivi duhovni most koji je Moravska Srbija usred svojih građevinskih borbi sa Otomanskom imperijom postavljala na sve strane i u onom graničarskom pojasu preko Save i Dunava i u susednim vlačkim kneževinama. Kao da su u jednom trenutku sve stvaralačke snage bile usredsređene da izraze svu duhovnu moć i težnju jednog umu i društvu. I u drugim vidovima umetničke nadgradnje Lazareva Moravska Srbija predstavljala je veliko sabiralište, plodni rasadnik, u kojem su delali učeni ljudi i u gotovo grozničavom radu, hitro su proticale burne decenije tadašnje srpske države. Sa visokih skela kao da nisu silazili zidari, tesari i živopisci, a to Lazarevo gradozidanje budilo je nadu i jačalo snagu naroda za otpore pred silama i osvajačima. Ireći moć duhovnih vrednosti stvorenih u Kruševcu i Pomoravlju rečito dokazuje činjenica da je ova kultura predstavljala glavna narodna uporišta u dugim vekovima turske okupacije, o čemu svedoči trajna i neprolazna lepota našeg narodnog pesništva.

Â Â Â Â Â Â

U svakoj ozbiljnoj istorijskoj prekretnici srpskog naroda, bilo je moguće i neophodno posezati za nataloženim pozitivnim vrednostima, dovoljno moćnim da nikada ne presahne njihovo aktivno narodno-oslobodilačko i stvaralačko značenje i podsticaj. Slaveći osnivača grada, mi se danas sa zahvalnošću sećamo i onih bezbrojnih hiljada marljivih ruku koje su sebe ugradile u neimarske podvige, u dela koja mogu da postanu nadahnuće da i naša socijalistička epoha nastavi da pobedonosno stvara dela dostojna njenih naprednih i čovekoljubivih snova. Ukoliko jedan grad i jedan narod viče težišini, utoliko mora da dublje pušta korene u dubinu: ta dva kretanja treba da imaju prirodne, uzajamne i usklađene odnose. Upravo tako je shvatanje našeg grada i to je pokretačka razvojna osnova Kruševca, koji je uvek razlikovao konzervativnu reakcionarnu nacionalnu mitomaniju od narodne i istorijske korenite, oslobodilačke, demokratske i graditeljske tradicije. Ta borilačka, neimarska i oslobodilačka tradicija u našem kraju itekako je bila delotvorna u podizanju i razvijanju narodnooslobodilačkog ustanka 1941. godine i u teškim borbama i trenucima Rasinskog partizanskog odreda. Ta oslobodilačka i borilačka tradicija zakonito se uliva u socijalistički humanizam koji je osnova i duh jugoslovenskog samoupravnog socijalizma. Poštujući naše humano i progresivno zavičajno korenje, mi razvijamo svest o sebi i svojoj moći i razgaramo nadu u budućnost. U drevni letopis našeg "A est vekova strog grada Kruševca", neka se i ubuduće upisuju zlatni listovi njegovog duhovnog i materijalnog preobražaja.

Â Â Â Â Â Â Â

Podizanje spomenika knezu Lazaru, ovim činom pošite naša generacija potvrđuje stvaralački, borilački, progresivni i oslobodilački kontinuitet naroda ovog kraja, od boja na Kosovu do ustanka XIX veka, ratova od 1912. do 1918. godine, Narodnooslobodilačke borbe, do stvaranja humanističkih samoupravnih odnosa u našem društvu.

$\partial, \partial \cdot \partial^\circ \tilde{N}, \partial_{\frac{3}{4}} \partial_{\frac{3}{4}}^\circ \partial_{\frac{3}{4}} \partial^\circ \partial \gg \partial \cdot \partial_{\frac{1}{2}} \tilde{N} f \partial_{\frac{3}{4}} \partial_{\frac{1}{2}} \tilde{N} \cdot \partial^\circ \tilde{N} f \partial_{\frac{1}{2}} \partial_{\frac{3}{4}} \partial \gg \partial, \tilde{N}, \partial, \partial^\circ \tilde{N} f \hat{=} \partial \pm \partial, \partial^2 \partial^\circ \partial, \partial \cdot \partial^\circ \partial \pm \tilde{N} \partial^\circ \partial_{\frac{1}{2}} \partial \cdot \partial^\circ$
 $\partial_{\frac{1}{2}} \partial_{\frac{3}{4}} \tilde{N}, \partial_{\frac{1}{2}} \tilde{N} \in \partial \mu \partial^\circ \tilde{N} \cdot \partial \mu \partial^\circ \partial_{\frac{1}{2}} \partial, \partial^\circ \partial^\circ \partial^\circ \partial_{\frac{1}{2}} \partial_{\frac{3}{4}} \tilde{N}, \partial_{\frac{3}{4}} \partial_{\frac{1}{4}} \partial, \partial_{\frac{1}{2}} \tilde{N} \in \partial \mu \partial^\circ \tilde{N} \cdot \partial \mu \partial^\circ \partial_{\frac{1}{2}} \partial, \partial^\circ \partial^\circ \partial_{\frac{3}{4}} \partial_{\frac{1}{2}} \tilde{N}, \partial, \partial_{\frac{1}{2}} \partial \mu \partial \hat{=} \tilde{N} \partial^\circ \tilde{N} f \tilde{N} \partial \mu \partial$

$$\begin{aligned} & \mathcal{D} \bullet, \tilde{N} \circ \mathcal{D} \circ \tilde{N} \circ \tilde{N} f \circ \mathcal{D}^{\frac{3}{4}} \mathcal{D}^2 \mathcal{D}' \circ \mathcal{D} \mu \circ \mathcal{D} \circ \mathcal{D}' \tilde{N} \bullet \tilde{N}, \mathcal{D}^{\circ} \tilde{N}, \mathcal{D}, \tilde{N} \circ \mathcal{D} \mu \tilde{N} \tilde{N} \circ \mathcal{D} \mu \circ \mathcal{D}^{\frac{3}{4}} \mathcal{D} \circ \mathcal{D} \circ \mathcal{D}^{\frac{3}{4}} \mathcal{D} \pm \mathcal{D}^{\frac{3}{4}} \mathcal{D}' \circ \mathcal{D}^{\circ} \mathcal{D}^{\frac{1}{2}} \mathcal{D}^{\frac{3}{4}} \mathcal{D}^2 \mathcal{D}, \mathcal{D}^{\frac{1}{4}} \tilde{N} \bullet \mathcal{D} \circ \mathcal{D} \mu \mathcal{D}' \circ \mathcal{D} \mu \tilde{N} \bullet \mathcal{D}, \mathcal{D}^{\frac{1}{4}} \\ & \mathcal{D}^{\circ} \mathcal{D}^{\circ} \tilde{N}, \mathcal{D}, \mathcal{D}^2 \mathcal{D}^{\frac{1}{2}} \mathcal{D}^{\frac{3}{4}} \tilde{N} \bullet \tilde{N}, \mathcal{D}, \mathcal{D}^{\frac{1}{4}} \mathcal{D}^{\circ} \mathcal{D}^3 \mathcal{D}^{\frac{3}{4}} \mathcal{D}^2 \mathcal{D}^{\frac{3}{4}} \tilde{N} \mathcal{D}, \tilde{N}, \mathcal{D}, \mathcal{D}^{\frac{3}{4}} \tilde{N} \bullet \tilde{N}, \mathcal{D}^{\circ} \mathcal{D} \circ \mathcal{D}, \tilde{N} f \tilde{N} \pm \mathcal{D} \mu \tilde{N} \bullet \mathcal{D}^{\frac{1}{2}} \mathcal{D}, \tilde{N} \pm \mathcal{D}, \tilde{N}, \tilde{N} \mathcal{D}, \mathcal{D} \pm \mathcal{D}, \mathcal{D}^{\frac{1}{2}} \mathcal{D} \mu. \end{aligned}$$

$\mathbb{D}\alpha\mathbb{D}^{\frac{3}{4}}\tilde{\mathbf{N}}\in\mathbb{D}^{\circ}\mathbb{D}^{\frac{1}{4}}\tilde{\mathbf{N}}\bullet\mathbb{D}^{\circ}\mathbb{D}^{\frac{1}{4}}\mathbb{D}^{\frac{3}{4}}\mathcal{D}'\mathcal{D}^{\circ}\mathcal{D}'\mathcal{D}^{\frac{3}{4}}\mathcal{D}'\mathcal{D}^{\circ}\mathbb{D}^{\frac{1}{4}}\tilde{\mathbf{N}}\sim\mathcal{D}^{\frac{3}{4}}\tilde{\mathbf{N}}^{\wedge}\tilde{\mathbf{N}}\sim\mathcal{D}_{\mu}\mathcal{D}'\mathcal{D}^{\circ}\mathbb{D}^{\frac{1}{2}}\mathcal{D}'\mathcal{D}_{\mu}\tilde{\mathbf{N}},\mathcal{D}^{\circ}\tilde{\mathbf{N}}^{\text{TM}}\mathcal{D},\mathcal{D}\cdot\tilde{\mathbf{N}}\S\mathcal{D}_{\mu}\mathbb{D}^3\mathbb{D}^{\frac{3}{4}}\mathbb{D}^2\mathcal{D}_{\mu}\mathcal{D}\pm\mathcal{D},\mathcal{D}^{\frac{3}{4}}\mathbb{D}^3\tilde{\mathbf{N}}\in\mathcal{D}^{\circ}$

[illegible][illegible]

$\mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \gg \mathcal{D}_1$, $\mathcal{D}' \tilde{\mathcal{N}} \tilde{\mathcal{E}} \tilde{\mathcal{N}} f \mathcal{D} \uparrow \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{3}{4} \tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D} \mu \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \mathcal{D} \tilde{\mathcal{N}} \tilde{\mathcal{E}} \mathcal{D}$, $\tilde{\mathcal{N}} \tilde{\mathcal{D}} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D} \mu \tilde{\mathcal{N}}^{\text{TM}} \mathcal{D} \mu \mathcal{D} \mathcal{D} \mathcal{D} \frac{3}{4} \tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \frac{1}{2} \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \ddagger \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \mathcal{D} \frac{1}{2} \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D}^2 \mathcal{D} \mu \mathcal{D} \gg \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \frac{1}{2} \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{2} \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} f \mathcal{D} \mathcal{D} \mu$, $\tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D} \gg \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \tilde{\mathcal{N}} \tilde{\mathcal{E}} \tilde{\mathcal{N}} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D} \mathcal{D} \mathcal{D}$, $\mathcal{D}^2 \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \tilde{\mathcal{E}} \tilde{\mathcal{N}} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D}^2 \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \tilde{\mathcal{N}} f \mathcal{D} \cdot \mathcal{D}$, $\tilde{\mathcal{N}} \ddagger \mathcal{D} \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \tilde{\mathcal{N}} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D}^2 \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \tilde{\mathcal{E}} \mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \frac{3}{4} \tilde{\mathcal{N}} \ddagger \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D}$, $\mathcal{D}' \tilde{\mathcal{N}} \tilde{\mathcal{E}} \mathcal{D} \cdot \mathcal{E}$, $\tilde{\mathcal{N}} f \mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D} \mu \tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D} \frac{1}{2} \mathcal{D}$, $\tilde{\mathcal{N}} \ddagger \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D}$, $\mathcal{D}$, $\tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \tilde{\mathcal{E}} \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D}$, $\mathcal{D}^2 \mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \frac{3}{4} \tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \mathcal{S} \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{2} \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D} \frac{1}{2} \mathcal{D} \frac{3}{4} \mathcal{D}^3 \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \frac{1}{2} \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \ddagger \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \mathcal{D} \frac{1}{2} \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D} \mathcal{D} \frac{3}{4} \tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D} \gg \mathcal{D} \frac{3}{4} \mathcal{D}^2 \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \frac{1}{2} \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \ddagger \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \mathcal{D} \frac{1}{2} \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \cdot \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \mathcal{S} \tilde{\mathcal{N}} \tilde{\mathcal{E}} \tilde{\mathcal{N}} f \tilde{\mathcal{N}} \cdot \mathcal{D} \mu \mathcal{D} \mathcal{D} \cdot \tilde{\mathcal{N}} \ddagger$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D} \mu \tilde{\mathcal{N}} \cdot \tilde{\mathcal{N}} f$, $\mathcal{D} \cdot \mathcal{D} \frac{3}{4} \tilde{\mathcal{N}} \mathcal{D}$, $\mathcal{D} \frac{1}{4} \mathcal{D}$, $\tilde{\mathcal{N}} \cdot \tilde{\mathcal{N}} f$:

[illegible]
$$\mathfrak{D} \text{---} \mathfrak{D}^\circ \tilde{N} \bullet \mathfrak{D}^2 \mathfrak{D}_\mu \tilde{N} \mathfrak{S} \mathfrak{D} \tilde{N} \dots \mathfrak{D} \cdot \mathfrak{D}^{1/4} \mathfrak{D}^\circ \mathfrak{D}^{3/4} \tilde{N} \sim \mathfrak{D}_\mu \mathfrak{D} \gg \mathfrak{D}_\mu \mathfrak{D} \zeta \tilde{N} f, \tilde{N} \cdot \mathfrak{D}^{3/4} \mathfrak{D} \zeta \mathfrak{D} \gg \tilde{N} f, \tilde{N}^{\text{TM}} \tilde{N} f \mathfrak{D}' \tilde{N} \bullet \mathfrak{D}^\circ \tilde{N} f \tilde{N} \in \mathfrak{D}_\mu \tilde{N} \ddagger.$$
[illegible]

17. 03. 2009.

$$\mathcal{D} \mathcal{D}^0 \mathcal{D}' \mathcal{D}^{3/4} \tilde{N} \sim \mathcal{D}^0 \mathcal{D}^{3/4} \mathcal{D} \tilde{D} \gg \tilde{N} \nmid \mathcal{D}, \tilde{N} \rangle$$